

Fem la carta als Mags

«Eren mags, no reis. Stop als Reis! Descoronem-los»

Ara que es van desacreditant no poques corones reials bo serà posar un xic d'ordre en l'excessiva adoració oferta a tres curiosos personatges, coneguts a través d'un Evangeli, a partir del qual han arribat plens d'oripell fins als nostres catòlics dies. Són els coneguts com Reis d'Orient. Afegirem que el català i el castellà difereixen en l'apel·latiu, mentre nosaltres els diem Reis (d'Orient), els castellans solen afegir Mags: "los Reyes Magos".

Hem de remuntar-nos a la font, més segura i primera d'informació: els Evangelis. Qui eren? Tractant-se d'uns personatges mai abans coneguts i que apareixen en cerca d'un nounat, per acabar descobrint a l'Establia el nen Jesús, vejam què en diuen els Evangelis. Doncs, primera sorpresa: només un evangelista els esmenta: Mateu. Ni Marc, ni Lluç ni Joan en parlen, perquè no contenen l'origen familiar, tots tres comencen el relat de la vida de Jesús quan aquest, ja adult, és batejat per Joan Baptista al Jordà i, a continuació, comença a predicar.

Mateu diu, segons l' Evangeli en grec, que és la primera i més segura versió consultada: Després que Jesús va néixer a Betlem de Judea, en temps del rei Herodes, vingueren uns savis d'Orient. La paraula grega és "màgoi", plural de "màgos", que equival a home savi, instruït en l'astrologia i en la interpretació dels somnis, o sigui mag, fetiller. Enlloc es diu que fossin reis, però com que van parlar de tu a tu amb Herodes, els han assimilat amb la reialesa, maniobra delictiva per a la jerarquia eclesiàstica.

No eren reis, encara que hem de suposar que, muntats en dromedaris i abillats amb bones capes devien impressionar els pastors i camperols -atenció!-, dels quals no diu res Mateu, que tampoc no parla de cap muntura. O sigui que els mags ben bé podien haver arribat a Betlem com simples pelegrins. Modernament, en les desfilades modestes, les que no tenien pressupost per a resplendents carrosses, els Mags anaven a cavall o, si per ventura podien llogar-los a un circ, muntats en dromedaris.

Tota la faramalla posterior que atorga als mags esplendor reial i ens els fa imaginar encapçalant caravana fastuosa i amb brill de gemmes, s'origina al segle III amb un escriptor, Tertulià, que fa dels mags reis, tot perquè un Psalm de l'Antic Testament diu "Els reis d'Aràbia i de Saba li oferiran presents". Presents, certament, havien ofert els mags, concretament or, encens i mirra, i això sí que ho diu Mateu.

El nom de Reis va caure bé a la naixent mitologia cristiana, tan adobada dins el catolicisme. Els pontífexs són monarques, autoritat única, com els reis. Al segle V el Papa Lleó I estableix quasi com un dogma que sí, que eren tres Reis, i molt més tard en sorgeixen els noms: Melcior, el més jove, inicialment persa; Baltasar, de baba bruna, indi; i Gaspar, de barba blanca, àrab. Al segle XVI s'estableix una caracterització definitiva i identificació amb els continents geogràfics, d'acord amb el moviment de creació d'imperis. Melcior serà Europa; Gaspar, Àsia; i, Baltasar, Àfrica (en aquest moment se li assigna el color negre).

A la catedral de Colònia, a Alemanya, hi ha un sarcòfag que segons la tradició conté les restes dels tres personatges. Una novel·lesca història ha fet passar per molt diverses mans aquestes restes. La bizantina madeixa d'aventures de les restes fornirien material per a una pel·lícula.

Els costums domèstics a Catalunya van establir una tradició: que poséssim menjar i beure al balcó, per als "camells" dels Reis. I també les sabates, ben il·lustrades. El fet dels camells oferia un exotisme vibrant a les nostres exaltades imaginacions. Havíem de dormir confiats que l'endemà les sabates es veurien envoltades de regals, joguines sobretot, i els plats de pa i aigua ja serien a la

panxa dels camells. Sempre dèiem "camells", però els dromedaris semblen més adients, perquè estan dotats per fer llargs recorreguts i són més lleugers que no els camells.

Tanmateix, el camell surt esmentat a la Bíblia; per cert que la famosa frase de la paràbola "és més fàcil que un camell passi pel forat d'una agulla que no pas que un ric entri en el regne de Déu" podria ser fruit d'una lectura equivocada: el text d'un dels manuscrits antics deia "kàmlos" (soga) i no "kàmelos" (camell). Tanmateix, proveu de fer entrar el cap d'una sogua pel forat d'una agulla, no cal que agafeu un camell.

Tornem al títol d'aquest escrit: eren mags, no reis. Stop als Reis! Descoronem-los. Ja sabem la força de la tradició, i de la consegüent iconografia: les corones dels tres personatges pesen, potser barrejades amb turbants o tiars. Costarà de deixar els tres Mags en això, i llevar-los la condició monàrquica, condició que afavoreixen els corrents sociopolítics de dretes i d'extrema dreta i la badoqueria popular, que obliga, o poc menys, a alcaldes esquerranosos a donar servilment les claus de les ciutats als "Reis". Però si volem ser fidels a l'Escriptura -i bo fora que el Vaticà es posés al davant de la rectificació- la paraula "rei" ha de desaparèixer. Fem campanya per tal que tothom digui des d'ara als infants: feu la carta als Mags.